ninger, men ikke på grundlag af de nærmere regler ved dens tilblivelse.

3. Traktatens artikel 215 er ikke til hinder for, at der ved Domstolen anlægges sag med henblik på at fastslå Fællesskabets erstatningsansvar, selv om skadelidtes tab endnu ikke kan opgøres nøjagtigt, men der skal i så fald være tale om umiddelbart forestående og med tilstrækkelig sikkerhed påregnelige skader.

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PIETER VERLOREN VAN THEMAAT fremsat den 11. december 1984 *

Høje Domstol.

1. Indledning

1.1. *De væsentligste faktiske omstændigheder*

Sagsøgeren, selskabet Binderer, importerer og sælger vin fra andre medlemsstater og fra tredjelande i Forbundsrepublikken Tyskland. Selskabet har i længere tid navnlig specialiseret sig i import af vin fra Ungarn og Jugoslavien og tegner sig for 65% af vinimporten fra Ungarn. Den sag, som vi skal behandle i dag, vedrører dels lovligheden af kvalitetsbenævnelsen »spätgelesen« og »ausgelesen«, som anvendes af sagsøgeren som ordret oversættelse af tilsvarende ungarske og jugoslaviske benævnelser, dels lovligheden af det af Kommissionen i denne forbindelse nedlagte forbud. Kvalitetsbenævnelserne »Spätlese« og »Auslese« anvendes ligeledes for østrigske og schweiziske vine (og i så fald udelukkende på tysk), men de forekommer navnlig i selve Forbundsrepublikken Tyskland. Mens sagsøgerens import af vin under denne benævnelse i årene 1981-1983 udgjorde mellem ca. 16 000 hl og ca. 29 000 hl (kun i 1982) årlig, svingede produktionen af tilsvarende vin i Forbundsrepublikken Tyskland i samme periode mellem 796 000 hl (i 1982) og ca. 890 000 hl »Spätlese« og mellem ca. 98 000 hl og ca. 151 000 hl »Auslese« (jfr. Kommissionens svar af 26. oktober 1984 på et spørgsmål, som jeg stillede under den mundtlige forhandling). Markedsandelen for den samlede mængde »Spätlese« og »Auslese«, som blev importeret fra Ungarn og Jugoslavien, androg i ovennævnte periode mellem ca. 1,5% og ca. 4% af den tyske produktion. Ifølge den af Kommissionen førte konkurrencepolitik må en sådan markedsandel ifølge sagsøgeren anses for en i konkurrencemæssig henseende ubetydelig »bagatel«, som ikke kan have en mærkbar virkning på konkurrencevilkårene, og som derfor ikke kan begrunde Kommissionens foranstaltninger med de omkostninger, som de indebærer både for Kommissionen og de berørte virksomheder.

* Oversat fra nederlandsk.

1.2. *Gældende fællesskabsregler*

Følgende fællesskabsregler er af betydning for sagens afgørelse.

Ifølge den anden betragtning i præamblen til *Rådets forordning (EØF) nr. 355/79 af 5. februar 1979* (EFT 1979 L 54, s. 99) om fastsættelse af almindelige regler for betegnelse og præsentation af vin og druemost »[må] målet for enhver betegnelse og præsentation... være at give så nøjagtige og præcise oplysninger som muligt for at lette den bedømmelse af produkterne, som foretages af eventuelle købere og de offentlige organer, der skal regulere og kontrollere handelen med disse produkter«. Forordningens artikel 30, stk. 5, bestemmer vedrørende etikettering af vin (hvilket emne behandles indgående i forordningens artikler 27-34), at »der kan fastsættes særlige betingelser for kontrollen med bestemmelserne vedrørende etiketbetegnelse af indførte produkter, især for så vidt angår geografisk oprindelse, benævnelser vedrørende en særlig høj kvalitet, vinstoksort og aftapningsvirksomhed«. Artikel 30, stk. 7, bestemmer, at »i etiketbetegnelsen for importerede produkter gives de i artikel 27, 28 og 29 nævnte angivelser på et eller flere af Fællesskabets officielle sprog«. Herefter bestemmer stk. 7 i andet afsnit, at *navnlig* benævnelserne vedrørende en højere kvalitet, jfr. artikel 28, stk. 2, litra c), for så vidt angår importerede vine, dog bør angives på et af de officielle sprog i det tredjeland, hvori produktet har sin oprindelse, men at oplysningerne desuden kan gives på et af Fællesskabets officielle sprog. Endelige bestemmer stk. 7 (hvilket er af betydning for den foreliggende sag), at der ved hjælp af gennemførelsesbestemmelser kan gives nærmere regler for anvendelse af en række af de benævnelser, der fremkommer ved oversættelse af de i andet afsnit omhandlede angivelser. Endelig fastsætter forordningens artikel 43 i stk. 1 det væsentlige generelle princip, hvorefter »betegnelse og præsentation af de i artikel 1, stk. 3, nævnte produkter, herunder enhver form for reklame,... ikke for så vidt angår de angivelser, der er anført i artikel 2, 12, 27, 28 og 29, [må] kunne føre til forveksling med hensyn til produkters art, oprindelse og sammensætning«. Blandt disse angivelser er benævnelser, som »vedrører en højere kvalitet«, jfr. artikel 28, stk. 2, litra c), og oplysninger om »naturforhold eller tekniske forhold i forbindelse med fremstillingen af denne vin«, jfr. artikel 28, stk. 2, litra p), af særlig betydning i den foreliggende sag. Efter min opfattelse kunne de kompetente nationale myndigheder og de berørte firmaer i medfør af artikel 43 ved et direkte individuelt søgsmål have anfægtet en reklamekampagne, som kunne føre til forveksling, og som blev gennemført af en konkurrerende virksomhed, der var mindre end sagsøgerens.

Artikel 2, stk. 4, andet afsnit, i *Kommissionens forordning (EØF) nr. 997/81 af 26. marts 1981* (EFT 1981 L 106, s. 1) om gennemførelsesbestemmelser vedrørende betegnelse og præsentation af vin og druemost bestemmer følgende: »En angivelse vedrørende en højere kvalitet som omhandlet i første afsnit må ikke med henblik på anførsel på etiketten for en indført vin oversættes til tysk ved noget af følgende udtryk: 'Qualitätswein mit Prädikat', 'Kabinett', 'Spätlese', 'Auslese', 'Beerenauslese' og 'Trockenbeerenauslese'». Da de til betegnelserne »Spätlese« og »Auslese« svarende ungarske og jugoslaviske udtryk, som er af betydning i den foreliggende sag, blev anerkendt af Fællesskabet på grundlag af artikel 28, stk. 2, litra c), i Rådets forordning (EØF) nr. 355/79, udelukkede dette forbud ikke muligheden for andre oversættelser.

Efter offentliggørelsen af denne bestemmelse henvendte sagsøgeren sig da også til de kompetente myndigheder i Forbundsrepublikken samt til Kommissionen med en henstilling om, at den nye forordning overholdes, og at de ungarske og jugoslaviske udtryk oversættes ordret ved adjektiverne »spätgelesen« og »ausgelesen«. Indenrigsministeren for delstaten Bayern havde ingen indvending mod denne løsning, og i sit udførligt begrundede svar af 14. august 1981 på en skrivelse fra en række forskellige tyske erhvervsorganisationer gav Kommissionen sit udtrykkelige samtykke [1]. Samtykket bevirkede, at sagsøgeren indførte de pågældende vine fra Ungarn og Jugoslavien og derefter bragte dem i handelen i Forbundsrepublikken under den anførte benævnelse.

Derefter udstedte Kommissionen den af sagsøgeren anfægtede *forordning (EØF) nr. 1224/83 af 6. maj 1983* (EFT 1983 L 134, s. 1). Præamblens femte betragtning lyder således:

»For at hindre at forbrugerne vildledes med hensyn til den højere kvalitet, der angives for visse vine, som indføres til Fællesskabet, og som er underkastet mindre strenge mærkningskrav, uden at der samtidig skabes forskelsbehandling for så vidt angår betegnelsen af disse vine og vine med oprindelse i Fællesskabet, bør der tages hensyn til de særlige klimaforhold, hvorunder den indførte vin er fremstillet, og etiketten på den indførte vin bør derfor ikke kunne omfatte udtrykkene 'spätgelesen' og 'ausgelesen', selv om disse er en oversættelse af udtryk, som er i overensstemmelse med bestemmelserne i oprindelsestredjelandet«.

Forordningens artikel 1, stk. 3, litra g), bestemmer i overensstemmelse hermed: »Stk. 4, andet afsnit [i artikel 2 i forordning (EØF) nr. 997/81] affattes således: 'En angivelse vedrørende en højere kvalitet som omhandlet i første afsnit må ikke med henblik på anførelse på etiketten på en indført vin oversættes til tysk ved noget af følgende udtryk: 'Qualitätswein mit Prädikat', 'Kabinett', 'Spätlese', 'Auslese', 'Beerenauslese', 'Trockenbeerenauslese', *'Eiswein'*, samt *'spätgelesen'* og *'ausgelesen'*«.

Jeg har i denne opregning understreget de nye forbudte benævnelser, som altså ligeledes omfatter »spätgelesen« og »ausgelesen«, som i 1981 med behørig begrundelse blev godkendt af Kommissionen. Forordningens artikel 1, stk. 10, indeholder en overgangsbestemmelse for oplagret vin, som var etiketteret i overensstemmelse med tidligere gældende bestemmelser. Ved at sammenligne forordningens ovenfor nævnte femte betragtning med det brev, som jeg har citeret i fodnote 1, viser det sig, at betragtningen klart er i strid med den nævnte skrivelse. Herefter er det fuldt ud forståeligt, at sagsøgeren nu for Domstolen anfægter den

1 — For så vidt angår svarets fulde ordlyd, henviser jeg til stævningens bilag 5.

Den vigtigste del af svaret lyder således:

»Anvendelsesforbudet efter artikel 2, stk. 4 [i forordning nr. 997/81] rammer ganske vist kun de udtrykkelig angivne udtryk, hvilket dels fremgår af ordlyden, idet der er tale om 'følgende udtryk', dels af den for dette spørgsmål relevante ottende betragtning i forordning (EØF) nr. 997/81, hvor der er tale om et forbud mod at anvende identiske udtryk på tysk, men derimod ikke lignende udtryk. Ovennævnte bestemmelse indeholder således ikke et forbud mod at oversætte den omhandlede ungarske benævnelse ved 'spätgelesen'.

Der består heller ikke — når henses til artikel 43, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 355/79 — nogen fare for at vildlede forbrugerne vedrørende vinens art og oprindelse, som ville udelukke anvendelse af benævnelsen 'spätgelesen... den ifølge artikel 28, stk. 1, litra d), i forordning (EØF) nr. 355/79 krævede obligatoriske angivelse af oprindelseslandet på etiketten gør det muligt for forbrugerne at skelne mellem en ungarsk vin, som er fremstillet af 'spätgelesenen' druer og en tysk eller østrigsk 'Spätlese'.« (Domstolens oversættelse).

således begrundede bestemmelse, som jeg netop har citeret. I sit svar af 12. september 1984 på et af Domstolen i denne forbindelse stillet spørgsmål har Kommissionen udtrykkelig anerkendt, at den siden 1981 har skiftet standpunkt. Som det fremgår af sagens akter og af sagsøgerens indlæg under den mundtlige forhandling, har denne i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionen har anvendt sin retsanordnende myndighed til at løse et konkret problem (som begrundelse for sit standpunkt påberåbte Kommissionen sig visse reklamer, som må anses for vildledende). Gennemgangen af dette klagepunkt i lyset af tredjesidste afsnit i Kommissionens svar på Domstolens spørgsmål viser efter min mening, at klagen er gennemtænkt. Det fremgår nemlig af afsnittet, at den vildledende reklame, som gennemføres af en konkurrerende virksomhed, som er mindre end sagsøgerens, var en afgørende grund til, at Kommissionen skiftede standpunkt i 1981 (»Für den Meinungswandel der Kommission hat nicht zuletzt auch die Art und Weise eine Rolle gespielt, mit der Handel die durch den Aktenvermerk vom 14.8.1981 bewirkte Öffnung für Werbezwecke ausgenutzt hat«, hvilket derefter forklares udførligt).

2. Sagsøgerens principale påstand

Sagsøgeren har principalt nedlagt påstand om annullation af artikel 1, stk. 3, litra g), i forordning (EØF) nr. 1224/83, for så vidt bestemmelsen forbyder anvendelsen af ordene »spätgelesen« og »ausgelesen« ved oversættelse af oplysninger vedrørende en højere kvalitet, jfr. artikel 28, stk. 2, litra c), i forordning (EØF) nr. 355/79.

Sagsøgerens principale påstand må utvivlsomt afvises, når henses til EØF-traktatens artikel 173 og Domstolens praksis på dette område. Da den anfægtede bestemmelse er umiddelbart anvendelig og ikke kræver fællesskabsretlige eller nationale gennemførelsesbestemmelser, berører den ganske vist sagsøgeren umiddelbart. Yderligere finder jeg det tilstrækkelig godtgjort, jfr. slutningen af Kommissionens ovennævnte skrivelse af 12. september 1984 og de i denne forbindelse under den mundtlige forhandling afgivne indlæg, at den pågældende bestemmelse navnlig (»nicht zuletzt«) blev vedtaget på grund af reklamekampagner, som blev gennemført af mindre virksomheder end sagsøgerens for at fremme salget af importerede vine som de her omhandlede. Imidlertid fremgår det blandt andet af Domstolens dom i sag 231/82 (Spijker Kwasten, Sml. 1983, s. 2559), hvori der ligeledes faktisk udelukkende med henblik på et konkret tilfælde klart blev truffet en formel generel beskyttelsesforanstaltning, at en sådan omstændighed ikke var tilstrækkelig til at sagen kunne antages til realitetsbehandling. I modsætning til generaladvokat Rozès, som i sit forslag til afgørelse uden videre antog, at sagen af denne grund kunne admitteres, udtalte Domstolen (tredje afdeling), at sagen måtte afvises, allerede fordi (præmis 8) Domstolen »i dommen af 5. juli 1963 (Plaumann, sag 25/62, Sml. 1954-1964, s. 411) udtalte, at andre personer end en beslutnings adressater kunne berøres individuelt, hvis beslutningen rammer dem på grund af visse egenskaber, som er særlige for dem, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller dem fra alle andre og derfor individualiserer dem på lignende måde som adressaten«. I præmis 9 tilføjede Domstolen blandt andet: »I forhold til importørerne af sådanne produkter er beslutningen således en almengyldig foranstaltning, som finder anvendelse på objektivt afgrænsede situationer og medfører retsvirk-

ninger for grupper af personer, der kan beskrives generelt og abstrakt. Sagsøgeren berøres følgelig ikke individuelt af den omtvistede beslutning«. I præmis 10 fastslog Domstolen yderligere udtrykkeligt, at »dette resultat... ikke [ændres] på grund af det af sagsøgeren anførte, og som Kommissionen ikke har bestridt, nemlig at sagsøgeren er den eneste importhandelsvirksomhed i Benelux-landene, som regelmæssigt indfører børster med oprindelse i Den kinesiske Folkerepublik til Nederlandene, og at det er som følge af en af sagsøgerens indførsler, at den omtvistede beslutning er blevet truffet«. I denne forbindelse henviste Domstolen i samme præmis ligeledes til dommen af 6. oktober 1982 i sag 307/81 (Alusuisse, Sml. 1982, s. 3463), hvor der ligesom her var tale om en forordning (og ikke som i Spijker Kwasten-sagen om en beslutning, som rettede sig til en eller flere medlemsstater). Som nævnt i præmis 10 i dommen i Spijker Kwasten-sagen udtalte Domstolen i Alusuisse-sagen, at »en retsakt ikke [mister] sin forordningskarakter, fordi det er muligt at afgøre, hvor mange eller endog hvilke retssubjekter, akten på en givet tidspunkt skal gælde for, når det dog er utvivlsomt, at den finder anvendelse på grundlag af en ved retsakten fastlagt objektiv retlig eller faktisk situation, der hænger sammen med aktens formål.«

Det skal ikke skjules, at jeg ligesom generaladvokat Rozès i Spijker Kwasten-sagen ville have anset det for muligt ud fra ordlyden af artikel 173 at anlægge en mindre restriktiv fortolkning af den restbeskyttelse, som ydes borgerne ifølge artikel 173. Dertil kommer, at sagsøgeren, såfremt sagen afvises, berøves enhver effektiv retsbeskyttelse. Da den omhandlede bestemmelse ifølge sin ordlyd og formål først finder anvendelse *efter* importen, kan indførsel af de omhandlede vine ikke afvises med støtte i den anfægtede bestemmelse. Sagsøgeren kan derfor heller ikke i en sag til prøvelse af en afgørelse om ikke at meddele importtilladelse nedlægge påstand om, at den omhandlede bestemmelse er retsstridig. Som allerede nævnt er bestemmelsen direkte anvendelig uden administrative gennemførelsesbestemmelser. Bestemmelsen kan heller ikke lægges til grund for en afvisning af importtilladelse, da den først skal overholdes *efter* importen. Der kan således først nedlægges påstand om ulovlighed — med den heraf følgende usikkerhed — under en straffesag, som på grund af sin art først kan indledes efter, at de omhandlede vine er bragt i handelen, altså efter indførselen. Den i dette sene stadium mulige retsbeskyttelse kan ikke anses for en fuldgyldig erstatning for et søgsmål for Domstolen til prøvelse af forordningen, jfr. EØF-traktatens artikel 173. I præmis 11 i Spijker Kwasten-dommen udtalte Domstolen, at sagen ikke kunne antages til realitetsbehandling, hvilket »i øvrigt [stemmer] overens med det ved fællesskabsretten indførte søgsmålssystem, idet de berørte importører ved de nationale domstole kan anfægte, at de nationale myndigheder i medfør af fællesskabsretten afviser at udstede importdokument.« Denne løsning kan under ingen omstændigheder anvendes på den foreliggende sag.

Set ud fra et retsbeskyttelsessynspunkt skulle det glæde mig, om Domstolen i overensstemmelse med min sidstnævnte betragtning uden videre antager sagsøgerens påstand i den foreliggende sag til realitetsbehandling, da den som nævnt afviger væsentligt fra Spijker Kwasten-sagen. Imidlertid har jeg desværre ikke i Domstolens praksis fundet støtte for den opfattelse, at det faktisk er muligt ved Domstolen at anlægge sag til prøvelse af en forordning, som formelt

ubestrideligt er almengyldig, skønt den klart er affattet med henblik på et eller flere konkrete tilfælde og i praksis umiddelbart berører en bestemt virksomhed. Følgelig kan der efter min opfattelse ikke tillægges præmis 11 i Spijker Kwasten-dommen generel betydning, som begrænser gyldigheden af de foregående præmisser. Derfor skal jeg vedrørende dette punkt foreslå, at sagsøgerens principale påstand i henhold til Domstolens faste praksis ikke antages til realitetsbehandling. Den anfægtede bestemmelse skal overholdes af alle nuværende og fremtidige importører af de omhandlede vine, når disse senere bringes i omsætning. I denne forbindelse kan sagsøgerne ikke i henhold til Domstolens ovennævnte praksis påberåbe sig egenskaber, som er særlige for dem, eller en faktisk situation, der adskiller dem fra og individualiserer dem i forhold til alle andre nuværende og fremtidige importører, som rent abstrakt nævnes i bestemmelsen. Heller ikke den faktiske omstændighed, at sagsøgeren på det tidspunkt, da den anfægtede beslutning blev udstedt, i modsætning til fremtidige importører endnu havde et lager af vin, som var etiketteret i overensstemmelse med bestemmelserne i Kommissionens tidligere forordning nr. 997/81 kan her føre til et andet resultat. Som allerede nævnt under gennemgangen af de relevante fællesskabsretlige bestemmelser indeholder forordningen (med rette) en overgangsbestemmelse for gamle lagre, hvorefter disse ikke er omfattet af bestemmelsen. For så vidt kan sagen altså heller ikke sammenlignes med sag 11/82 (Piraiki-Patraiki m.fl.), som jeg i henhold til forslag til afgørelse af 14. oktober 1982 og 11. oktober 1984 fandt burde antages til realitetsbehandling.

Da jeg således må nå til den konklusion, at sagsøgerens principale påstand i henhold til Domstolens praksis ikke kan antages til realitetsbehandling, finder jeg det ikke hensigtsmæssigt i den foreliggende sag at gå nærmere ind på de anbringender vedrørende realiteten, som sagsøgeren har fremsat til støtte for sin principale påstand. Dette vil være muligt under en senere præjudiciel sag — som kan tænkes anlagt inden for de skitserede rammer.

3. Sagsøgerens subsidiære påstand

Subsidiært har sagsøgeren nedlagt påstand om, at »De europæiske Fællesskaber tilpligtes at erstatte sagsøgeren de tab, som denne har lidt, fordi sagsøgeren på grund af Kommissionens forordning nr. 1224/83 af 6. maj 1983 ikke længere har mulighed for at anvende benævnelserne »spätgelesen« og »ausgelesen« i oversættelse af oplysninger vedrørende en høj kvalitet, jfr. artikel 28, stk. 2, litra c), i forordning (EØF) nr. 355/79.«

Da Kommissionen og Forbundsrepublikken Tyskland har påstået sagsøgerens subsidiære påstand afvist udelukkende under påberåbelse af anbringender, som i virkeligheden vedrører sagens realitet, finder jeg det ikke hensigtsmæssigt at gå i detaljer vedrørende spørgsmålet, om den subsidiære påstand kan admitteres.

I præmis 8 i Domstolens dom af 2. marts 1977 i sag 44/76 (Milch-, Fett- und Eier-Kontor GmbH/Rådet og Kommissionen, Sml. 1977, s. 393), udtalte Domstolen, at »traktatens artikel 215... ikke [er] til hinder for, at der ved Domstolen anlægges sag med henblik på at fastslå Fællesskabets ansvar for umiddelbart forestående og med tilstrækkelig sikkerhed påregnelige skader, selv om tabet endnu ikke kan opgøres nøjagtigt«. I den foreliggende sag er det derfor vigtigt i

første række at afgøre, om den påståede skade med tilstrækkelig sikkerhed kan påregnes. I denne forbindelse bemærkes først, at sagsøgeren i sit svar af 6. oktober 1983 på den af Kommissionen nedlagte afvisningspåstand udelukkende (s. 14) omtaler »skade, som eventuelt kan opstå i fremtiden« (som følge af forbudet mod at anvende de omtvistede benævnelser »spätgelesen« og »ausgelesen« ved oversættelse af de omhandlede ungarske og jugoslaviske benævnelser). På side 15 i sagsøgerens svar tales der ligeledes udelukkende om »mulig« skade. De spørgsmål, som Domstolen under den mundtlige forhandling stillede vedrørende dette punkt, har heller ikke gjort det muligt at fastslå, at der foreligger tilstrækkelig sikkerhed til at opfylde dette krav.

I anden række har Kommissionen udtrykkeligt i besvarelse af et spørgsmål, som jeg stillede under den mundtlige forhandling, erklæret, at en ordret oversættelse af de omhandlede ungarske og jugoslaviske benævnelser vedrørende kvaliteten ved to ord nemlig henholdsvis »späte Ernte« og »ausgewählte Trauben« eller ved lignende benævnelser sammensat af to ord, ikke ville være i strid med den anfægtede bestemmelse. Jeg finder det væsentligt, at denne erklæring ligeledes anføres i Domstolens dom. Når henses dels til sagsøgerens opfattelse, hvorefter der udelukkende er tale om en »mulig« skade, dels til de andre benævnelser, som således fortsat kan anvendes, mener jeg, at stævningen i den foreliggende sag ikke opfylder det i Domstolens ovennævnte dom i sag 44/76 fastlagte kriterium, som gør det muligt for Domstolen at fastslå, at der består et ansvar for en fremtidig skade. Ifølge kriteriet skal der nemlig være tale om »med tilstrækkelig sikkerhed påregnelige skader«.

Da den subsidiære påstand efter min opfattelse af denne grund bør tilbagevises, finder jeg det ikke fornødent at gå nærmere ind på de spørgsmål, som er rejst i forbindelse med kravet om en årsagssammenhæng mellem den konstaterede skade og den anfægtede retsakt samt kravet om, at den anfægtede retsakt skal indebære en tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse af en retsregel af højere gyldighed. Jeg skal derfor kun fremsætte korte bemærkninger til disse øvrige krav. For så vidt angår kravet om en årsagssammenhæng, har sagsøgeren ikke bestridt, at det kan udledes af Kommissionens oplysninger, at det i 1983 og 1984 konstaterede fald i importen fra Ungarn og Jugoslavien af de omhandlede vine navnlig skyldtes stigningen i vinproduktionen og markedssituationen inden for Fællesskabet. Yderligere fremgår det af bilag 2 til Kommissionens svar af 12. september 1984 på Domstolens spørgsmål, at importen af vin fra de to nævnte lande siden 1982 (altså inden udstedelsen af den anfægtede bestemmelse) har udvist en generel nedadgående tendens. Ud fra mit nuværende kendskab til sagen finder jeg det på grundlag af disse faktorer særdeles tvivlsomt, at der består den krævede årsagssammenhæng. For så vidt angår kravet om en kvalificeret overtrædelse af retsregler af højere gyldighed, henviser sagsøgeren i stævningen under den subsidiære påstand udelukkende til den påståede tilsidesættelse af den berettigede forventning, som blev skabt af den i august 1981 fremsatte erklæring. Da denne kun indeholdt en fortolkning af den på det tidspunkt gældende retsregel, har Kommissionen imidlertid med rette gjort gældende, at erklæringen ikke var til hinder for en ændring af den således fortolkede bestemmelse, selv om jeg har det indtryk, at der vel blev skabt forventning om, at noget sådant ikke ville ske.

4. Sagens omkostninger

Sagsøgeren har endelig nedlagt påstand om, at Fællesskabet tilpligtes at afholde sagens omkostninger. Jeg mener, at denne påstand kan tages til følge i den foreliggende sag, jfr. procesreglementets artikel 69, stk. 3, 2. afsnit. Selv om Kommissionen efter min opfattelse bør vinde sagen, mener jeg ikke desto mindre, at den unødvenigt eller af ond vilje har påført modparten udgifter. I overensstemmelse med Domstolens (anden afdeling) udtalelser vedrørende sagens omkostninger i dommen af 21. juni 1984 i sag 69/83 (Lux/Revisionsretten) kan det her navnlig hævdes, at Kommissionen ved ikke rettidigt og udtrykkeligt at fremkomme med de forklaringer vedrørende de resterende ßmuligheder for oversættelse, som først blev givet under den mundtlige forhandling for Domstolen, på afgørende vis har bidraget til at fremkalde nærværende sag. Navnlig fordi Kommissionen ved sin erklæring i 1981 havde fremkaldt visse forventninger hos de berørte, var det særlig vigtigt at holde dem rettidigt underrettet. En videregående betragtning må efter min opfattelse ligeledes være omfattet af ovennævnte bestemmelser i Domstolens procesreglement. Hvad enten en bestemmelse om — som i den foreliggende sag — at ændre en tidligere bestemmelse er retsstridig eller ikke, har den under alle omstændigheder påført sagsøgeren unødvendige udgifter. Som følge af Kommissionens ovennævnte svar på et af Domstolen stillet spørgsmål er det nemlig ubestridt, at en vildledende reklame, som gennemførtes af en virksomhed, som var mindre end sagsøgerens, var af afgørende betydning for udstedelsen af den omtvistede bestemmelse om ændring af en tidligere bestemmelse. Kommissionen havde imidlertid uden videre kunnet overlade det til den berørte medlemsstats myndigheder og skadelidte at anlægge sag med påstand om forbud mod vildledende reklame, jfr. rådsforordningens artikel 43, hvilket ville have fritaget sagsøgeren for et langvarigt og kostbart søgsmål. På grund af Domstolens nuværende store arbejdsbyrde finder jeg det yderst påkrævet, at artikel 69, stk. 3, 2. afsnit, i Domstolens procesreglement generelt anvendes i videre omfang i alle de tilfælde, der kan komme på tale. Som allerede nævnt kan resultatet i Domstolens dom i sag 69/83, for så vidt angår sagens omkostninger, måske finde tilsvarende anvendelse på den foreliggende sag.

5. Forslag til afgørelse

Sammenfattende skal jeg herefter foreslå, at Domstolen:

1) afviser sagsøgerens principale påstand,

2) frifinder sagsøgte for sagsøgerens subsidiære påstand, da det ikke er tilstrækkelig godtgjort, at en af de herfor gældende afgørende betingelser ikke er opfyldt, og

3) ikke desto mindre tilpligter Kommissionen i henhold til procesreglementet at betale sagens omkostninger, idet Forbundsrepublikken Tysklands regering dog selv betaler sine udgifter i forbindelse med sagen.